

14.34
9

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА РАЯ НАЗАРЯН**

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА
Г-Н АНДРЕЙ ЧОРБАНОВ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от ПОДНС и в удължения срок съгласно решение на НС от 08.10.2025г., внасяме предложение за изменение и допълнение на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование № 51-502-01-37, внесен от Министерски съвет на 21.07.2025г., приет на първо гласуване на 08.10.2025г., както следва:

В § 1 относно допълнение на чл.3 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 относно създаването в ал.2 на нова т.12, текстът на новата т.12 се изменя като след думата „децата“ се добавя съюза „и“, а след думата „ученици“ се поставя точка и отпада текста „педагогическите специалисти“. Разпоредбата на ал.2, т.12 се изменя, както следва:
„12. Насоченост към благополучието на децата и учениците“.
- В т.2 относно създаването на ал.3, 4, 5 и 6, се правят изменения в новата ал.4, като след думата „образование“ се поставя точка и отпада текста „чрез приобщаване“. Разпоредбата на ал.4 се изменя, както следва:
„(4) Равният достъп на децата и учениците е свързан с осигуряване на еднакви възможности за упражняване правото на образование“.
- В т.2 относно създаването на ал.3, 4, 5 и 6, се правят изменения в новата ал.5, като след думата „развитие“ отпада текста „според нуждите на съвременното общество“. Разпоредбата на ал.5 се изменя, както следва:
„(5) Качественото образование е свързано с осигуряване на оптимални условия за придобиване на компетентности, които допринасят за успешно личностно и професионално развитие и подпомагат благополучието на децата и учениците“.

В §2 относно изменение и допълнение на чл.5, се правят следните изменения:

- В т.2 относно създаването на ал.3, 4 и 5, се правят изменения и допълнения в новата ал.5, като в изречение второ след думата „включва“ отпадат думите „ранно учене и грижи“ и се добавят думите „обгрижване и възпитателни дейности“, а след думата „градини“ се поставя запетая, съюза „и“ отпада и се

добавя изрази „както и ранно учене и обгрижване в предучилищното образование“. Разпоредбата на ал.5 се изменя, както следва:

„(5) Ранното детско развитие се осигурява чрез системата на образование и грижи в ранна детска възраст. Системата на образование и грижи в ранна детска възраст включва обгрижване и възпитателни дейности на децата от детските ясли и от яслените групи към детските градини, както и ранно учене и обгрижване в предучилищното образование“.

В §4 относно чл.10, се правят следните изменения: да отпадне отмяната на ал.4 и ал.5 в чл.10.

В §5 относно чл.11, ал.1, се правят следните изменения: да отпадне създаването на изречение второ в чл.11, ал.1.

В §11 относно изменение и допълнение в чл.24 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 изменението на ал.3 чрез замяна на думата „отглеждане“ с „ранно учене и грижи“ да отпадне, като думата „отглеждане“ да се замени с „обгрижване и възпитателни дейности“.
- В т.2 изменението на ал.4 чрез замяна на думите „ранно детско развитие“ с „ранно учене и грижи“ да отпадне.
- В т.3 относно създаването на нова ал.5, се правят следните изменения: думите „специалист по ранно учене и грижи“ се заменят със „специалист по ранно детско развитие“.

В §12 относно изменение в чл.31, ал.5 се правят следните изменения: навсякъде в текста на ал.5 да отпадне изрази „специализирано“, като след думата „математическа“ се добавя „или „математическо“, а след думата „природоматематическа“ се добавя „или „природоматематическо“. Разпоредбата на чл.31, ал.5 се изменя, както следва:

„(5) Наименованието на училище с профили „Математически“ и/или „Софтуерни и хардуерни науки“ включва и означението „математическа“ или „математическо“, а наименованието на училище с профили „Математически“, както и „Софтуерни и хардуерни науки“, „Природни науки“ и/или „Икономическо развитие“ включва и означението „природоматематическа“ или „природоматематическо“.

В § 13 относно допълнения в чл.39, се правят следните изменения:

- В т.1 изменението на ал.1 да отпадне;
- В т.2 допълнението на ал.2 с нови т.5 и т.6 да отпадне;
- В т.3 относно създаване на нова ал.5 се прави допълнение, като се добавя ново изречение със следната редакция: „В градовете съответно във всеки район на градовете с районно делене, в поне едно от основните училища респективно в поне едно от средните училища в града респективно в района, се създава поне по една паралелка с профил „математически“, в която да се осъществява държавен прием след V клас за прогимназиален етап.“ Разпоредбата на чл.39, ал.5 се изменя както следва:

„(5) Математическите и природоматематическите гимназии са общински. Математическите и природоматематическите гимназии може да се определят като държавни училища по реда на чл. 38, ал. 9-11 и ал.13. Математическите и природоматематическите гимназии може да бъдат и частни. В градовете съответно във всеки район на градовете с районно делене, в поне едно от основните училища респективно в поне едно от средните училища в града респективно в района, се създава поне по една паралелка с профил „математически“, в която да се осъществява държавен прием след V клас за прогимназиален етап.“

- В т.4, буква „а“ изменението на досегашната ал.5, която става ал.6, да отпадне.

В §14 относно изменението в чл.40, ал.3, се правят следните изменения: думите „чл.39, ал.2, т.1-3“ да се заменят с „чл.39, ал.2, т.1-3 и ал.5“. Разпоредбата на чл.40, ал.3 се изменя както следва:

„(3) Физически и/или юридически лица може да учредяват частни училища по чл. 38, ал. 1 и 2 и чл. 39, ал. 2, т. 1 – 3 и чл.39, ал.5“.

В §16 относно допълнения в чл.48, се правят следните изменения:

- В т.1. допълнението на ал.2 да отпадне.
 - В т.2 относно създаването на ал.5 се прави изменение като след думите „общообразователна подготовка“ отпада думата „специализирана“.
- Разпоредбата на чл.48, ал.5 се изменя както следва:

„(5) Математическите гимназии осигуряват общообразователна подготовка, подготовка в областта на математиката и природните науки и профилирана подготовка само в профилите „Математически“, „Софтуерни и хардуерни науки“, а природоматематическите – и в профилите „Природни науки“ и „Икономическо развитие“.

В § 21 относно създаване на ал.5 и ал.6 в чл.62, се правят изменения в новата ал.6 като след думата „ал.5“ отпадат думите „и за населените места, в които са налице условия за осъществяване на политика за преодоляване на обособяването“. Разпоредбата на чл.62, ал.6 се изменя, както следва:

„(6) Критериите за обособени детски градини по ал. 5 се определят с държавния образователен стандарт за институциите.“

В § 24 относно изменения и допълнения на чл.76, се правят следните изменения:

- В т.1 относно допълнение на изречение второ в ал.4, се прави изменение като след думата „Религия“ се поставя запетая и се добавя „както и учебният предмет Добродетели и ценности“. Разпоредбата на чл.76, ал.4 се изменя както следва:

(4) В процеса на училищното образование религиите се изучават в исторически, философски и културен план чрез учебното съдържание на различни учебни предмети. При условията и по реда на този закон в процеса на училищното образование може да се изучава и учебният предмет Религия, както и учебният предмет Добродетели и ценности“.

- В т.2 относно изменение на изречение второ в ал.7 се прави изменение като след думите „Добродетели и“ отпада „религии“, което се заменя с „ценности“. Разпоредбата на чл.76, ал.7 се изменя както следва:
„(7) Учебните предмети по ал. 1, 2, 3, 4 и 6 се изучават по учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката. Учебните програми определят и броя учебни часове за изучаването им. „С изключение на учебния предмет Добродетели и ценности, учебните програми определят и броя учебни часове за изучаването им.“
- В т.3 относно създаването на нова ал.8 се правят следните изменения: след думите „Добродетели и“ отпада „религии“, което се заменя с „ценности“, след думата „разработват“ отпада думата „алтернативни“, след думата „програми“ отпада текста „предоставящи възможност за избор между учебно съдържание с елементи на професионално обучение и без елементи на професионално обучение. Изборът на учебна програма по учебния предмет Добродетели и религии се извършва при условията на чл. 12, ал. 2.“, който се заменя с думите „които са адекватни за възрастта на учениците“. Разпоредбата на чл.76, ал.8 се изменя както следва:
„(8) Учебният предмет Добродетели и ценности е насочен към ценностно формиране на личността и възпитание в добродетели и за изучаването му се разработват учебни програми, които са адекватни за възрастта на учениците.“

В §26 относно допълнение в чл.80, ал.3 се правят следните изменения: да отпадне добавянето „както и за класическите училища, в които се изучава профил „Класически“.

В §27 относно изменения и допълнения в чл.83, се правят следните изменения:

- В т.1, буква „а“ създаването в ал.3 на нова т.12 да отпадне.
- В т.1, буква „б“ относно създаване в ал.3 на т.13, се правят изменения като т.13 става т.12.
- В т.2 създаването на нова ал.4 да отпадне.
- В т.3 относно изменението на досегашните ал.4-9, които да станат съответно ал.5-10 да отпадне.

В §28 относно изменения и допълнения в чл.86, се правят следните изменения:

- В т.1 допълнението в ал.1 да отпадне.
- В т.2, буква „а“ изменението в ал.3, т.1 да отпадне.
- В т.2, буква „б“ създаването на нова т.3 в ал.3 да отпадне.

В §30 относно изменение и допълнение на чл.88, се правят следните изменения:

- В т.1 относно създаване на нова ал.2 се правят изменения като след думата „Добродетели“ отпадат думите „и религии“, които се заменят с думите „и ценности“. Разпоредбата на чл.88, ал.2 се изменя, както следва:
„(2) В задължителните учебни часове в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план се включва и изучаването на учебния предмет Добродетели и ценности.“
- В т.3 изменението в досегашната ал.4, която става ал.5 чрез замяна на думите „училища по култура“ с „класическите училища“ да отпадне.

В §31 относно изменението в чл.89, ал.2, се правят следните изменения: след думата „Религия“ се поставя точка и отпада текста „само в класовете, в които не се изучава учебният предмет Добродетели и религии“. Разпоредбата на чл.89, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) В избираемите учебни часове може да се изучават и учебните предмети по чл. 76, ал. 1, 2, 3 и 5, както и учебният предмет Религия.“

В §34 относно допълненията на чл.99, се правят следните изменения:

- В 2 относно създаване на ал.8 и ал.9 се правят изменения в новата ал.9 като след думата „ал.8“ отпадат думите „и за населените места, в които са налице условия за осъществяване на политика за преодоляване на обособяването“. Разпоредбата на чл.99, ал.9 се изменя, както следва:
„(9) Критериите за обособени училища по ал.8 се определят с държавния образователен стандарт за институциите.“

В §37 относно допълнение в чл.103, ал.4, т.3 се правят следните изменения: да отпадне добавянето „класическите училища“.

В §39 относно изменения и допълнения в чл.107, се правят следните изменения:

- В т.2 изменението на ал.4 да отпадне.
- В т.3 създаването на ал.5, 6, 7 и 8 да отпадне.

В §48 относно изменения и допълнения в чл.118, се правят следните изменения:

- В т.2 относно изменението на досегашната ал.5, която става ал.6 след думите „не се поставят оценки“ отпадат думите „по учебния предмет Добродетели и религии“ които се заменят с „по учебния предмет Добродетели и ценности“ и се поставя запетая.

В §49 относно изменения и допълнения в чл.119, се правят следните изменения:

- В т.1 относно създаване на нова ал.3 да отпадне т.2, поради което т.3 да стане точка 2.

В §50 относно създаване на нова ал.9 в чл.120, се правят следните изменения и допълнения: Добавя се ново изречение второ със следната редакция: „При установяване на грешка в оценяването, изразяваща се в пропуск да се отчете и/или оцени правилно даден отговор в изпитната работа, оценката се променя незабавно.“ Редакцията на чл.120, ал.9 се изменя както следва:

„(9) Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни, когато са формирани при спазване на нормативноустановените условия и ред. При установяване на грешка в оценяването, изразяваща се в пропуск да се отчете и/или оцени правилно даден отговор в изпитната работа, оценката се променя незабавно.“

В §55 относно изменения и допълнения в чл.134 се правят следните изменения:

- В т.1 създаването на нова ал.3 да отпадне.
- В т.2 досегашната ал.3 да стане ал.4 да отпадне.

В §56 относно допълнение в чл.138 и създаване на нова ал.6 се правят следните изменения и допълнения: Добавя се ново изречение второ със следната редакция: „Удостоверението за завършен XII клас е документ, който служи като основание за издаване на Свидетелство за управление на моторно превозно средство, при наличие и на останалите условия и основания, предвидени в закона.“ Редакцията на чл.138, ал.6 се изменя, както следва:

„(6) Учениците със специални образователни потребности по чл. 120, ал. 7, които са завършили обучението си в последен гимназиален клас, но не са придобили средно образование, получават удостоверение за завършен XII клас, което им дава право на професионално обучение. Удостоверението за завършен XII клас е документ, който служи като основание за издаване на Свидетелство за управление на моторно превозно средство, при наличие и на останалите условия и основания, предвидени в закона.“

В §58 относно допълнение в чл.142, ал.3 и създаване на нови т.6 и т.7, се правят следните изменения: създаването на т.7 да отпадне.

В §59 относно изменения и допълнения в чл.143, се правят следните изменения:

- В т.3, буква „б“ относно изменение в т.3 на досегашната ал.2 която става ал.5, да отпадне.
- В т.7 относно изменението на досегашната ал.6, която става ал.9, да отпадне.

В §61 относно допълнението в чл.145, ал.2, се правят следните изменения: в добавеният текст след думата „гимназии“ отпадат думите „извън пристите в V клас“ и се поставя запетая. Разпоредбата на чл.145, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) Приемането на учениците в VIII клас в училищата по чл. 142, ал. 3, т. 1, „на учениците в VIII клас в математическите гимназии и в природоматематическите гимназии, и на учениците от обединените училища в XI клас в училищата по чл. 142, ал. 4, както и в случаите, предвидени в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование, се извършва въз основа на резултатите от националното външно оценяване.“

В §62 относно изменения и допълнения в чл.146, се правят следните изменения:

- В т.1 допълнението в ал.1 да отпадне.
- В т.2, буква „а“ изменението на ал.2, т.1 да отпадне.

В §64 относно създаване на чл.147а, се правят изменения в ал.2 като след думите „резултатите от“ отпадат думите „националното външно оценяване и/или“. Разпоредбата на чл.147а, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) Ученици, приети на места по държавен план прием в VIII клас, може да се разпределят в паралелки в зависимост от нивото си на владее на чужд език въз основа на резултатите от проверка на способностите по съответния чужд език.“

В §65 относно изменението в чл.149, ал.2 се правят следните изменения: да отпадне заличаването на думите „а за учениците, приемани по реда на чл.10, ал.4 и в държавния образователен стандарт за финансиране на институциите“.

В §66 относно изменения и допълнения в чл.151, се правят следните изменения:

- В т.2 относно създаване на нова ал.4, се правят следните изменения: думите „и не се одобряват“ се заменят със „след одобряване“. Разпоредбата на чл.151, ал.4 се изменя, както следва:
„(4) Учебните помагала по ал. 3 може да се използват в системата на предучилищното и училищното образование след одобряване от министъра на образованието и науката.“
- В т.5 относно създаването на ал.8, 9 и 10 се правят следните изменения в ал.10: след думата „помагала“ се добавя „по ал.4 и“. Разпоредбата на чл.151, ал.10 се изменя, както следва:
„(10) Познавателните книжки, учебниците, учебните комплекти, учебните помагала по ал.4 и по ал. 5 и електронните образователни ресурси подпомагат процеса на преподаване и учене, но не са основно средство за планирането му.“

В §67 относно измененията в чл.152, ал.2 се правят следните изменения и допълнения: след думите „помагала по чл.151,“ се добавя „ал.4 и“. Разпоредбата на чл.152, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) Познавателните книжки, учебниците, учебните комплекти, учебните помагала по чл. 151, ал.4 и ал. 5, както и електронните образователни ресурси“ не може да съдържа елементи на търговска реклама.“

В §68 относно допълнението в чл.154, т.3 се правят следните изменения: добавянето на „Добродетели и религии“ се заменя с „Добродетели и ценности“. Разпоредбата на чл.154, т.3 се изменя, както следва:

„3. учебните предмети Майчин език, Религия, „Добродетели и ценности“ и Хореография;“

В §70 отмяната на чл.155 да отпадне.

В §73 относно изменения и допълнения в чл.157 се правят следните изменения:

- В т.4 отмяната на ал.4 да отпадне.

В §74 относно измененията и допълненията в чл.158 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 относно изменението на ал.1 се правят изменения и допълнения като преди думата „оценяването“ се добавя „Първият етап от“. Разпоредбата на чл.158, ал.1 се изменя, както следва:
„(1) Първият етап от оценяването на проектите се извършва от оценители, определени от министъра на образованието и науката.“
- В т.2 изменението на ал.2 да отпадне, като в ал.2 да се добави ново изречение второ със следната редакция: „Вторият етап от оценяването се провежда извън рамките на учебната година, като на учителите се предоставя подходящ

срок за запознаване със съдържанието на проектите и за извършването на оценка.“

- В т.3 относно създаването на ал.3 се правят изменения като се създадат нови ал.3 и 4, както следва:

„(3) Съдържанието на проектите на познавателни книжки, на учебници, на учебни комплекти и на учебни помагала по чл. 151, ал. 5 в първия етап се оценява от оценители, притежаващи експертна компетентност по съответното образователно направление от предучилищното образование или по съответния учебен предмет от училищното образование – специалисти в съответната научна област, в методиката на преподаване на съответния учебен предмет, поне един служител в Министерството на образованието и науката или в регионално управление на образованието, както и учители.“

„(4) При невъзможност да бъде определен като оценител на съдържанието специалист в съответната научна област, в методика на преподаване на съответния учебен предмет, експерт в Министерството на образованието и науката или в регионално управление на образованието, като оценител се включва лице, заемащо длъжността „учител“ в предучилищното образование, в началния етап на основното образование или по учебен предмет.“

В §76 относно създаването на чл.159а се правят следните изменения и допълнения:

- В ал.1 се правят изменения като след думата „оценяването“ отпада думата „оценител“, а думата „установил“ се заменя с „установено“. Разпоредбата на чл.159а, ал.1 се изменя, както следва:

„Чл. 159а (1) Когато при оценяването е установено, че съдържанието на проекта съответства на държавния образователен стандарт за предучилищното образование или на съответна учебна програма, но не са спазени някои от изискванията на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, налагащи промени в проекта на познавателна книжка, учебник, учебен комплект или учебно помагало, авторите или издателите имат право да отстранят несъответствията.

- В ал.2 се правят изменения като след думите „с оглед на“ отпадат думите „направените предложения за корекции“ и същите се заменят с „констатираните несъответствия“. Разпоредбата на чл.159а, ал.2 се изменя, както следва:

(2) Министерството на образованието и науката уведомява писмено авторите или издателите за констатациите по ал. 1 и определя достатъчен срок за коригиране на съответната част от проекта на познавателна книжка, учебник, учебен комплект или учебно помагало, с оглед на констатираните несъответствия“.

- Създадената ал.3 да отпадне.
- Създадената ал.4 става ал.3 и в същата се правят изменения като думите „в срока по ал.2“ отпадат думите „или 3“. Разпоредбата на чл.159, ал.3 се изменя, както следва:

„(3) Авторите или издателите в срока по ал. 2 изпращат в МОН корекция на съответната част от проекта на познавателната книжка, учебника, учебния

комплект или учебното помагало или мотивиран отказ за корекция, които се предоставят на всички оценители.“

- Създадената ал.5 става ал.4 и в същата се правят изменения като след думите „становищата си“ отпадат думите „за съответствие на проекта с изискванията на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала“, които се заменят с думите „относно отстраняване на несъответствията“, а след думите „коригирана част от проекта“ отпадат думите „или с мотивирания отказ за извършване на корекция“. Разпоредбата на чл.159а, ал.4 се изменя, както следва:

(4) Оценителите изготвят становищата си относно отстраняване на несъответствията, след като се запознаят със съответната коригирана част от проекта.“

В §77 относно изменения и допълнения в чл.160 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 относно изменението на ал.1 се прави допълнение като след думите „отговарят на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала“ се добавят думите „и са приложими в практиката“. Разпоредбата на чл.160, ал.1 се изменя, както следва:

Чл. 160. (1) Министърът на образованието и науката със заповед одобрява всички проекти на познавателни книжки, на учебници, на учебни комплекти и на учебни помагала, за които въз основа на оценяването е установено, че отговарят на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала и са приложими в практиката“.

- В т.2 относно изменението на ал.2 се прави допълнение в т.1 като след думите „и учебните помагала“ се добавят „или че не е приложим в практиката.“, както и се прави изменение в т.2 като след думите „съответната част от проекта“ отпадат думите „или мотивиран отказ за извършване на корекции.“ Разпоредбата на чл.160, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) Министърът на образованието и науката със заповед отказва да одобри проект на познавателни книжки, на учебници, на учебни комплекти и на учебни помагала:

1. за който въз основа на оценяването е установено, че не отговаря на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала или че не е приложим в практиката;

2. в случаите по чл. 159а, ал. 3, когато авторите или издателите не са изпратили в срок корекция на съответната част от проекта.“

В §79 относно изменението в чл.162 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 относно изменението на ал.1 се правят допълнения като след думите „помагала по чл.151,“ се добавя „ал.4 и“. Разпоредбата на чл.162, ал.1 се изменя, както следва:

„Чл. 162. (1) За всяка учебна година министърът на образованието и науката утвърждава списък на познавателните книжки „учебниците, учебните

комплекти и учебните помагала по чл. 151, ал.4 и ал. 5“, които може да се използват в системата на предучилищното и училищното образование.

- В т.2 относно изменението на ал.3 се правят допълнения като след думите „помагала по чл.151,“ се добавя „ал.4 и“. Разпоредбата на чл.162, ал.3 се изменя, както следва:
„(3) „Познавателните книжки, учебниците, учебните комплекти и учебните помагала по чл. 151, ал.4 и ал. 5“, които не са включени в списъка по ал. 1, не може да се използват в системата на предучилищното и училищното образование.

В §80 относно изменението в чл.163 се правят допълнения като след думите „помагала по чл.151,“ се добавя „ал.4 и“. Разпоредбата на чл.163 се изменя, както следва:

„Чл. 163. Условието и редът за оценяване и одобряване на проектите на познавателни книжки, учебници, учебни комплекти, учебни помагала по чл. 151, ал.4 и ал. 5, както и на промените в тях, за оценяване и разрешение за публикуване на електронните образователни ресурси по чл. 151, ал. 8, включително необходимите документи за участие, определянето на оценителите, условията и редът за утвърждаване на списъка по чл. 162, както и за публикуването на електронните образователни ресурси се определят с държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала.“

В §87 относно изменението в чл.172, ал.1, т.12 се правят допълнения като след думите „форсмажорни обстоятелства“ се премахва точката, поставя се запетая и се добавя „за което училищата създават необходимите условия и организация за събиране на мобилните устройства за комуникация в началото на учебните занятия и тяхното връщане на учениците след приключване на учебните занятия.“ Разпоредбата в чл.172, ал.1, т.12 се изменя, както следва:

„12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства, за което училищата създават необходимите условия и организация за събиране на мобилните устройства за комуникация в началото на учебните занятия и тяхното връщане на учениците след приключване на учебните занятия.“

В §97 относно изменението в чл.190 се правят следните изменения:

- В т.2 относно ал.3 изменението на точка 4 да отпадне, а в точка 5 да се направят изменения както следва: след думите „за насочване за обучение“ да отпадне „в специалните училища по чл.44, ал.1, т.1“

В §104 относно изменението в чл.199, се правят следните изменения:

- В т.4 относно създаването на ал.6 се правят изменения като след думите „отстранен от училище“ отпадат думите „за срок не по-дълъг от 3 дни“, които се заменят с „до края на учебния ден.“ Разпоредбата на чл.199, ал.6 се изменя, както следва:
„(6) Когато ученикът с поведението си значително възпрепятства провеждането на дейностите в училището, той може да бъде отстранен от училище до края на учебния ден.“

В §105 относно изменения и допълнения в чл.200 се правят допълнения в ал.4 като се добавя ново изречение със следната редакция: „Критериите за определяне на нарушенията като „тежки“ или „системни“ се въвеждат с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.“ Разпоредбата на чл.200, ал.4 се изменя, както следва:

„(4) Санкциите "преместване в друго училище" и "преместване от дневна форма „или от дуална система на обучение“ в самостоятелна форма на обучение" се налагат за тежки или системни нарушения. Критериите за определяне на нарушенията като „тежки“ или „системни“ се въвеждат с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.“

В §106 относно изменения в чл.201 се правят следните изменения и допълнения:

- В ал.2 се прави допълнение като се добавя ново изречение със следната редакция: „Критериите за определяне на вида на санкцията и на предупредителната мярка се въвеждат с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.“
- Създаването на ал.3 да отпадне

В §108 относно изменения в чл.203 се правят следните изменения:

- В ал.1, т.1 се прави изменение като след думите „класния ръководител“ се поставя точка и отпадат „психолога или педагогическия съветник“. Разпоредбата на чл.203, ал.1, т.1 се изменя, както следва:
„1. санкцията „преместване в друга паралелка в същото училище“ - със заповед на директора по мотивирано писмено предложение на класния ръководител.“
- В ал.2 се прави изменение като след думите „класния ръководител“ отпадат „или от всеки учител, който преподава на ученика“. Разпоредбата на чл.203, ал.2 се изменя, както следва:
„(2) Предупредителната мярка „забележка“ се налага от класния ръководител, а всички останали предупредителни мерки - от директора.
- В ал.3 се прави изменение, както следва:
„(3) Предупредителната мярка „забележка“ се налага чрез вписване в електронния дневник, като се посочват видът на нарушението, обстоятелствата при които е извършено и мотивите за налагането ѝ.“
- В ал.4 се прави допълнение като преди думата „мерките“ се добавя „Предупредителните по чл.199, ал.3, т.2, т.3 и т.4 и“. Разпоредбата на чл.203, ал.4 се изменя, както следва:
„(4) Предупредителните мерки по чл.199, ал.3, т.2, т.3 и т.4 и мерките по чл. 199, ал. 5 и 6 се налагат със заповед на директора.“

В §109 относно изменение на чл.204 се правят следните изменения и допълнения:

- В ал.1 се правят допълнения като след думите „за откриване на процедура по налагане на“ се добавя „предупредителните мерки по чл.199, ал.3, т.2, т.3 и т.4, на мерките по чл.199, ал.5 и 6 или на“. Разпоредбата на чл.204, ал.1 се изменя, както следва:

Чл. 204. (1) За откриване на процедура по налагане на предупредителните мерки по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мерките по чл.199, ал.5 и 6 или на санкциите по чл. 199, ал. 2 директорът задължително уведомява родителя, а в случаите по чл. 199, ал. 2, т. 2 и 3 – и съответните териториални структури за закрила на детето.“

- В ал.2 се правят допълнения като след думите „в процедурата по налагане на“ се добавя „предупредителна мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мярка по чл.199, ал.5 и 6 или на“. Разпоредбата на чл.203, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) В процедурата по налагане на предупредителна мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мярка по чл.199, ал.5 и 6 или на санкция малолетният ученик се представлява от родителя си или от оправомощено от родителя лице, а непълнолетният ученик извършва всички действия лично, но със съгласието на родителите си.“

- В ал.3 се правят допълнения като след думите „ученикът има право преди налагане на съответната“ се добавя „предупредителна мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, или на мярка по чл.199, ал.5 и 6 или на“. Разпоредбата на чл.203, ал.3 се изменя, както следва:

„(3) Ученикът има право преди налагане на съответната предупредителна мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, или на мярка по чл.199, ал.5 и 6 или на санкция да бъде изслушан и/или писмено да обясни фактите и обстоятелствата, свързани с конкретното нарушение. Изслушването се извършва от директора или от оправомощено от него лице, а при необходимост - в присъствието на психолог или на педагогически съветник.“

- В ал.4 се правят допълнения като след думите „както и да участва в процедурата по налагане на“ се добавя „предупредителната мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мярката по чл.199, ал.5 и 6 или на“. Разпоредбата на чл.203, ал.4 се изменя, както следва:

„(4) Родителят на ученика има право да присъства на изслушването и да изрази мнение, както и да участва в процедурата по налагане на предупредителната мярка по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мярката по чл.199, ал.5 и 6 или на санкцията при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

- В ал.5 се правят допълнения като след думата „Конкретните“ се добавя „процедури, правила“, а след думите „за налагане на“ се добавя „предупредителните мерки по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мерките по чл.199, ал.5 и 6 и на“. Разпоредбата на чл.203, ал.5 се изменя, както следва:

„(5) Конкретните процедури, правила, условия и ред за налагане на предупредителните мерки по чл.199, ал.3, т.1, т.2, т.3 и т.4, на мерките по чл.199, ал.5 и 6 и на санкциите по чл. 199 се определят с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.“

В §112 относно изменението в чл.208, ал.2 се правят следните изменения и допълнения: след думите „дневник и“ се добавя „електронната поща на родителя“, като думите „бележникът за кореспонденция“ се заличават вместо което се добавя „ а в

неотложни случаи и телефона на родителя.“ Разпоредбата на чл.208, ал.2 се изменя, както следва:

„(2) Средства за постоянна връзка между училището и родителя са електронният дневник, електронната поща на родителя, а в неотложни случаи и телефона на родителя.“

В §114 относно изменения и допълнения в чл.212 се правят следните изменения:

- В т.2 относно изменението в ал.2 чрез замяна на думите „самооценка и за атестиране“ с „оценяването на труда“ да отпадне.

В §117 относно изменения и допълнения в чл.217 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 изменението в ал.1 да отпадне.

В §119 изменението в чл.218, ал.1 да отпадне.

В §120 измененията и допълненията в чл.221 да отпаднат.

В §121 отмяната на ал.3 и ал.4 в чл.222 да отпадне.

В §122 измененията и допълненията в чл.223 да отпаднат.

В §123 изменението в чл.224 да отпадне.

В §125 изменението в чл.226 да отпадне.

В §126 относно измененията и допълненията в чл.227 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.2 изменението на ал.5 да отпадне.
- В т.4 относно изменението на досегашната ал.6, която става ал.7 да отпадне.

В §128 относно измененията и допълненията в чл.228 да отпадне.

В §138 относно допълнение в чл.250, ал.1 да отпадне.

В §139 относно създаване на чл.250а да отпадне.

В §143 относно изменения в чл.259, ал.2 се правят следните изменения:

- В т.2 относно изменение на т.2 да отпадне

В §145 относно изменения в чл.269 се правят следните изменения:

- В т.1, буква „б“ изменението в т.7 да отпадне.
- В т.1, буква „в“ отмяната на т.8 да отпадне.

В §151 относно измененията и допълненията в чл.310 да отпадне.

В §152 допълнението в чл.312, ал.2 да отпадне.

В §153 допълнението в чл.314, ал.5 да отпадне.

В § 154 относно измененията и допълненията в чл.323 да отпадне.

В §155 относно допълнение в чл.331, ал.2, т.5 да отпадне.

В § 156 относно изменението в чл.334, ал.2, т.3 се правят изменения като след думите „по чл.39, ал.2, т.1-3“ се поставя точка и отпадат „5 и 6“.

В §157 относно изменението в чл.336, ал.1 се правят следните изменения и допълнения:

- В т.2 изменението на т.6 да отпадне.

В §159 относно изменения и допълнения в §1 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

- В т.2 относно създаването на т.1а се правят изменения като след думата „децата“ се добавя съюза „и“, а след думата „учениците“ отпадат думите „и педагогическите специалисти“.
- В т.6 създаването на т.12а да отпадне.

В Преходни и заключителни разпоредби §161 се правят следните изменения и допълнения:

- В ал.1 след думите „математически гимназии“ отпада „по чл.39, ал.2, т.5“
- В ал.2 след думите „природоматематически гимназии“ отпада „по чл.39, ал.2, т.5“

В Преходни и заключителни разпоредби §162 отпада.

В Преходни и заключителни разпоредби §164 отпада.

В Преходни и заключителни разпоредби §165 отпада.

В § 168 относно изменения и допълнения в чл.118 от Закона за здравето се правят следните изменения и допълнения:

- В т.1 относно изменение на ал.2 се правят изменения като думите „ранно учене и грижи“ отпадат и се заменят с „обгрижване и възпитателни дейности“.

В Преходни и заключителни разпоредби §172 отпада.

МОТИВИ:

Настоящите предложения са направени поради обстоятелството, че още при проведеното обществено обсъждане на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование № 51-502-01-37, внесен от Министерски съвет на 21.07.2025г., приет на първо гласуване на 08.10.2025г. имаше сериозни критики към предложените промени от различни правни субекти и специалисти в различни области, имащи отношение към предучилищното и училищното образование, които в установените срокове са представили и огромен брой писмени становища и предложения (над 800). Тези становища и предложения не са намерили отражение във внесените в Народното събрание законопроект. Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публично бе представен от министъра на образованието и науката г-н Красимир Вълчев, като законопроект, с който се въвеждат реформи в образованието с цел подобряване на качеството, но от мотивите към законопроекта въобще не става ясно какви са съображенията за въвеждане на повечето изменения и допълнения респективно какви са съображенията за провеждането на тази частична реформа и как тя би спомогнала за подобряване качеството на училищното образование. Законът за предучилищното и училищното образование е обнародван ДВ бр.29 от 13.10.2015г. и е в сила от 01.08.2016г. т.е. същият представлява нов закон, по отношение на който не е извършвана последваща оценка по реда на чл.22 от Закона за нормативните актове. Това обстоятелство е констатирано и от Сметната палата в приетият с Решение № 169 от 12.06.2024 г. на Сметната палата (Протокол № 22) ОДИТЕН ДОКЛАД № 0300100322 за извършен одит „Осигуряване на качеството на училищното образование“ за периода от 01.01.2019 г. до 30.06.2023г. В посоченият Одитен доклад на Сметната палата изрично е констатирано, че през периода от 01.01.2019 г. до 30.06.2023 г. не са създадени всички необходими предпоставки за ефективно управление на процеса по осигуряване на качеството на училищното образование, както и че са необходими сериозни усилия за постигане на целите за качествено училищно образование. Заключение на Сметната палата е, че „действията на Министерството на образованието и науката във връзка с осигуряването на качеството на училищното образование не са достатъчно ефективни и следва да бъдат положени съществени допълнителни усилия, така че да се преодолеят проблемите и предизвикателствата за формирането на високообразовани, иновативни и активни личности, които в условията на динамично развитие на икономиката и пазара на труда са способни да се реализират успешно като професионалисти и граждани и така да допринасят за личното си благоденствие и благополучието на обществото като цяло.“ С одитния доклад, Сметната палата е отправила препоръки към министъра на образованието и науката, които са обобщени в 21 точки и 7 подточки. В предложеният законопроект липсват каквито и да било предложения за изменения и допълнения на Закона за предучилищното и училищното образование във връзка с констатациите в Одитния доклад на Сметната палата. Предложеният законопроект е изготвен без да е извършена последваща оценка на ЗПУО по реда на чл.22 от Закона за нормативните актове. Нещо повече, в последните години родителите все повече компенсират дефицитите в качеството на образованието чрез частни уроци, които са се превърнали в „сериозен бизнес“ и „паралелна система за образование“, в която родителите наливат над 100 милиона лева годишно по данни от 2019 година (без отчитане на инфлацията и без отчитане на повишение в търсенето на тези допълнителни услуги), като тези средства са част от „сивата икономика“. Със законопроекта се създават

предпоставки за засилване на тази тенденция чрез определянето на математическите и природоматематическите гимназии като „специализирани училища“ и чрез създаването на нов вид специализирани училища - „класически училища“. Основен принцип в системата на предучилищното и училищното образование е равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик. Очевидно е, че умни и талантлив деца на родители, които не разполагат с финансови възможности за заплащане на частни уроци, няма да имат достъп до качествено образование и респективно няма да бъдат равнопоставени със своите връстници при кандидатстване в гимназиален етап на държавните / общинските училища респективно при кандидатстване във висши училища.

Текстовете в определени части на законопроекта не са юридически, граматически и смислово прецизни, а част от предложените със законопроекта промени не съответстват и дори противоречат на Конвенцията за правата на детето и на Конституцията на Република България.

Относно измененията и допълненията в §1 и в §159

Предложението към основните принципи на образованието да се включи благополучието на педагогическите специалисти наравно с благополучието на децата е неприемливо, поради което следва да отпадне. „Благополучие“ според Български тълковен речник означава преуспяване, сполука, щастие, а чл.3 от Конвенцията за правата на детето, приета от ОС на ООН на 20.11.1989г., ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991г., изрично предвижда, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните или законодателните органи, като държавите-страни по Конвенцията осигуряват на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние. Личното благосъстояние на педагогическите специалисти намира своята уредба в Кодекса на труда, в Колективните трудови договори и т.н., като не следва да забравяме и обстоятелството, че интересите на педагогическите специалисти се защитават и от синдикалните организации.

Същите са доводите и за предложените промени в новите ал.4 и ал.5 на чл.3.

Относно измененията и допълненията в §2, в §11 и в §168 за изменения в чл.118 от Закона за здравето

В законопроекта се въвежда термина „ранно учене и грижи“ за децата от детските ясли и от яслените групи към детските градини и за децата в предучилищно образование. Използваният термин „ранно учене“ за деца от детските ясли и яслените групи в детските градини не е подходящ, предвид възрастта на децата и поради обстоятелството, че се свързва с обучение и получаване на образование. Използваният термин „грижи“ също не е много подходящ, тъй като е предпоставка за използване на силови методи при възпитанието на децата от детските ясли, яслените групи и предучилищните групи. Преди да бъдат възпитавани за създаване на навици е целесъобразно децата да бъдат обгрижвани с внимание от страна на обслужващия и педагогическия персонал. Поради тази причина предлагаме използването на словосъчетанията „обгрижване и възпитателни дейности на децата от детските ясли и от яслените групи към детските градини“ и „ранно учене и обгрижване в предучилищното образование“. Освен това, в §2 е въведено определение за „ранно детско развитие“, поради което считаме за по-правилно в §11 да се използват понятията „ранно детско развитие“ и „специалист по ранно детско развитие“ вместо „ранно учене и грижи“ и „специалист по ранно учене и грижи“.

Относно измененията в §4 и в §65

В мотивите към законопроекта липсват каквито и да било съображения за предложените промени. Считаме, че не следва да се отнема възможността за прием без заплащане в частни училища и в частни детски градини на деца с изявени дарби и/или със специални образователни потребности, поради което предложените промени следва да отпаднат.

Относно измененията и допълненията в §5, в §24, в §30, в §31, в §48, в §68 и в §159 относно §1 от ДР т.12а

В мотивите към законопроекта е посочено, че с предложените изменения и допълнения на ЗПУО се поставя и по-силен акцент върху възпитанието като част от образованието, включително и чрез въвеждане на нов учебен предмет – добродетели и религии, който се предлага за изучаване по избор като религия – православие, религия – ислям или добродетели/етика, като по този учебен предмет няма да се пишат оценки. Считаме предложените промени за неудачни, по следните съображения:

Материята относно предмета „Религия“ вече е регламентирана и включването на елементи на конфесионалното обучение създава предпоставки за разделение по религиозен признак между децата в яслите и детските градини и учениците от 1-ви до 12 клас. В ЗПУО изрично са предвидени специализирани духовни училища, в които се осъществява конфесионално обучение. При нужда държавата може допълнително да създаде нови специализирани духовни училища.

Допълнителното въвеждане на обучение по религия, в контекста само на две от регистрираните вероизповедания (конфесии) в Република България – православие и ислям, излиза извън параметрите на вече утвърдената в чл.76, ал.4 на ЗПУО рамка и създава предпоставки за институционално легитимиране на разделение в детските градини и училищата по религиозен признак, включително и за дискриминация по етнически признак и на религиозна основа. Разделението по религиозна принадлежност е предизвикателство, което съдържа потенциал за нарушаване на разпоредбата на чл.37 от Конституцията на Република България, който гласи: „Свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними. Държавата съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи“. В чл.14, §1 от Конвенцията за правата на детето изрично е предвидено, че държавите-страни по Конвенцията зачитат правото на детето на свобода на мисълта, съвестта и религията. Дълбоко сакралното религиозно чувство е индивидуално и неразривно свързано с формирането на ценностната система в човека. В чл.14, §2 от Конвенцията за правата на детето изрично е предвидено, че държавите – страни по Конвенцията зачитат правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на законните настойници да осигурят ръководството на детето при упражняване на неговото право на свобода на мисълта, съвестта и религията. В предложението на МС е видно, че процесът на изграждане на общочовешките ценности се заменя с формирането на религиозни, които при кризи много бързо могат да предизвикат фатални противопоставяния в българското общество. По тази причина формирането на общочовешките ценности следва да се осъществява в синхронизиран образователен процес, а конфесионалното да бъде представено интегрирано чрез учебните програми в контекста на член 37, ал.1 от Конституцията на Република България.

Предвид на изложените доводи, сме направили предложения за въвеждане на задължителен предмет без оценка „Добродетели и ценности“ чрез който ще се постигнат

възпитателните цели, а предмета „Религия“ остава като възможност за избираем предмет и то без елементи на професионално обучение, каквото обучение се осъществява в специализираните духовни училища.

Относно измененията и допълненията в §12, в §13, в §14, в §16, в §26, в §27, в §28, в §37, в §55, в §58, в §59, в §61, в §62, в §117, в §143, в §145, в §151, в §152, в §153, в §154, в §155, в §156, в §157, в §161, в §162, в §172

В мотивите към законопроекта е посочено, че създаването на нов вид специализирано училище – математическа или природоматематическа гимназия се налага поради засиленият обществен интерес и нуждата в подкрепа за развитие на математическите умения. В същото време в законопроекта се предлага математическите и природоматематическите гимназии да приемат ученици в V клас, които да продължават своята подготовка до завършване на средно образование, без да е нужно учениците да кандидатстват отново в същите училища.

Приложените промени са неудачни, по следните съображения:

Държавният прием в математическа гимназия в 5-ти клас в България е 1300 деца. На национално ниво 650 от най-добрите 1300 деца по математика са в София и се борят за 200 места, а 1000 са в четирите най-големи града на страната, където има 400 места. Огромният интерес към математика в прогимназията и липсата на достатъчно места в големите градове упражнява огромен стрес върху децата от 4-ти клас в тези градове. В София, където проблемът е най-съществен, приемът е превърнат в безкрайно ходене на частни уроци вече дори и от 1-ви клас, защото колосалната липса на места създава жестока конкуренция, в която всяка точка на теста е от значение. В редица по-бедни квартали (Люлин, Овча Купел, Дружба и други) наблюдаваме липса на високи резултати на математически състезания основно поради ограничения достъп до частни уроци на децата. Като следствие натурални таланти по математика, непосещаващи частни уроци, остават извън приема и биват загубени завинаги.

Развитието на математически таланти в 5-ти / 7-ми клас в столицата се осъществява в две математически гимназии - СМГ и НПМГ (200 деца), няколко математически паралелки (107 ОУ, 55 ОУ, 56 ОУ) и редица частни училища (ПЧМГ, ЧОУ „Света София“, ЧСУ „Питагор“ и други). Много родители смятат, че децата им са твърде малки, за да пътуват самостоятелно през метropolisa в 5-ти клас до някоя от двете гимназии и отлагат кандидатстването на децата си за 8-ми клас. Други по-заможни семейства избират добрите частни училища заради възможността за организиран транспорт.

Към момента данните показват, че само 100 от най-силните 200 ученици по математика в 7-ми клас в София се обучават в СМГ и НПМГ. Останалите 100 са извън гимназиите, което позволява създаването на силна среда за развитие в различни райони на столицата.

Превръщането на математическите гимназии в специализирани училища с прием от 5-ти до 12-ти клас предоставя изкуствен монопол и доминация на тези училища. В резултат родителите ще бъдат принудени да записват децата си в математическите гимназии в 5-ти клас, за да гарантират местата на децата си в гимназиален етап, което ще доведе до отлив на таланти и срив на нивото в математическите паралелки в останалите райони на София. Останалите извън приема деца, тотално ще загубят интерес към математиката заради липса на последващи възможности за развитие. Математиката ще бъде превърната в екзотична наука противно на световните очаквания за огромен ръст на бизнеси, базирани на точните науки.

Ограничаването на приема в 8-ми клас в математическите гимназии, значително ще повиши и разшири вторичния пазар на частни уроци при приема в 5-ти клас. Стресът върху кандидатстващите деца ще бъде многократно повишен, а корупционният натиск над системата ще ескалира. Сумата за обучение по математика в частно училище за периода от 5-ти до 12 -ти клас към момента възлиза на 100 000 лева (8 години x 13 хил. лв) и всички бедни общности ще бъдат изолирани от математическо образование, повишавайки социалното неравенство в страната. От друга страна, подготовката за прием на едно дете в 5-ти клас в момента струва на родителите около 10 000 лева и не гарантира място, което предполага, че предлаганите суми за "уреждане" на дете в гимназия ще бъдат от порядъка на 20-30 до 50-60 хиляди лева. Такива практики и в момента се наблюдават, но са все още малобройни. Като следствие нивото в математическите гимназии ще се понижи, броят на силните деца на годишна база ще спадне, а икономиката на страната ще претърпи значителни загуби от тази стратегия.

Политиката на експлоатация на образованието от модел, в който частният интерес е поставен над националния, води до огромни негативи за икономиката, компрометирано качество на брутния вътрешен продукт и липса на потенциал за растеж на иновациите. В конкретния случай, това са изключително добре подготвени деца, които могат да изградят гръбнака на сектори като изкуствен интелект, роботика, капиталови пазари, био и нанотехнологии и други, превръщайки икономиката на България в конкурентна на световните тенденции. София има нужда от поне 5 нови математически гимназии, за да може да реализира и подготви математическите си таланти за икономиката, което прави решаването на проблема през гимназиите невъзможно. Липсата на места в математически паралелки в 5-ти клас в големите градове (София, Варна, Бургас, Пловдив), в областните градове без държавен прием (Велико Търново, Търговище и Кърджали) и други големи градове (Карлово, Петрич, Лом, Сандански, Горна Оряховица, Свищов, Троян и други) може да се реши единствено през кварталните училища, на които да се предостави възможност да осъществяват държавен прием в математическа паралелка в 5-ти клас. Математическият талант е силно разпръснат между училищата и е нужна законодателна промяна в ЗПУО, която да позволи избрани училища да могат да формират селективна математическа паралелка от ученици на различни училища в прогимназиалния етап.

Поради изложените съображения предлагаме да отпадне предложението математическите гимназии да се трансформират в специализирани училища, да отпадне предложението математическите и природоматематическите гимназии да приемат ученици в V клас, които да продължават своята подготовка до завършване на средно образование, без да е нужно учениците да кандидатстват отново в същите училища, като сме направили и конкретно предложение предоставящо възможност основни и средни училища в градовете респективно в районите на градовете с районно делене да осъществяват държавен прием в математическа паралелка в 5-ти клас за периода на прогимназиалния етап.

Със законопроекта е предвидено създаването на нов вид специализирани училища – „класически училища“, които ще предоставят специализирана подготовка в областта на хуманитарните науки, без да са изложени каквито и да било съображения защо е необходимо създаването на тези училища извън съществуваща Национална гимназия за древни езици и култура и кое налага допълнителното създаване на класически училища, в които ще се изучават хуманитарни науки. От законопроекта и мотивите към същият, не става ясно защо се въвежда допълнителен профил „класически“, който се изучава само в класическите

училища и каква е разликата между профила „класически“ и профила „хуманитарни науки“. Поради тази причина предлагаме тези предложения да отпаднат.

Относно измененията и допълненията в §39, в §56 и в §97

В мотивите на законопроекта е посочено, че предложената промяна на разпоредбата на чл.107 от ЗПУО цели определянето на формата на обучение за конкретния ученик със специални образователни потребности да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа на личностното развитие в училището, като се засилва комуникацията на родителя с екипа за подкрепа на личностното развитие.

Предложената промяна, на практика лишава родителя от възможността да избира формата на обучение на своето дете със специални образователни потребности, който избор в крайна сметка е предвидено да се прави от директора на училището след провеждане на процедури по оценка, включително и цялостна повторна оценка при несъгласие на родителя. Предложените промени противоречат на разпоредбата на чл.47, ал.1 от Конституцията на Република България, предвиждаща че отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подкрепя от държавата. Предложените промени противоречат и на чл.5, §1 от Конвенцията за правата на детето, предвиждащ, че държавите – страни по Конвенцията зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите....., да осигурят по начин съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в Конвенцията. Предложените промени не отчитат висшите интереси на детето, което следва да бъде подложено на функционална и повторна цялостна оценка, без да се отчита как провеждането на тези оценки ще се отрази на неговото психическо, здравословно и емоционално състояние. Отделно от това, родителят на детето със специални образователни потребности следва да има възможност да избира формата на обучение според нуждите на детето, включително и при провеждане на лечение в страната или в чужбина, без да е необходимо да преминава предложените бюрократични процедури по извършване на оценки. Поради изложените съображения, предлагаме да отпадне предложението за изменение на чл.107 от ЗПУО. При отпадане на предложението за изменение на чл.107 ЗПУО отпада и необходимостта от изменение в чл.190, ал.3, т.4 ЗПУО.

Правим предложение при изменението в §56 да се направи допълнение, предвиждащо изрично, че удостоверение за завършен XII клас на деца със специални образователни потребности служи като документ за издаване на Свидетелство за управление на МПС при наличие и на останалите условия и основания, предвидени в закона. Налице са случаи, при които лица със специални образователни потребности, въпреки че са преминали успешно обучение за управление на МПС и въпреки, че успешно са положили изпит за управление на МПС не могат да получат свидетелство, тъй като не притежават диплома за завършено средно образование. След като удостоверението за завършен XII клас дава право на професионално обучение, същото би могло да служи и като документ за издаване на СУМПС.

Относно измененията и допълненията в §21 и в §34

С предложените промени в §21 и §34 се предвижда възможност с държавния образователен стандарт за институциите да се определят критериите за обособени детски градини и обособени училища въз основа на концентрация на деца от ромски произход, както и населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за преодоляване на обособяването.

Считаме за неудачно с държавния образователен стандарт за институциите да се определят населените места, в които са налице условия за осъществяване на политика за преодоляване на обособяването. Всяка община според специфичните особености и възможности би следвало да прецени дали са налице условия да организира и осъществи дейности по преодоляване и недопускане на обособяване в детските градини и училищата. Поради тази причина предлагаме тези предложения да отпаднат.

Относно измененията и допълненията в §49

Законопроектът предвижда промени в оценяването чрез въвеждане на нов вид формиращо оценяване – ориентирано към процеса на ученето и към стимулиране на активността и отговорността на ученика, което оценява напредъка му и предоставя ясна позитивна и конструктивна обратна връзка за силните му и слабите му страни, както и за нуждите от учене и подкрепа.

От мотивите на законопроекта не става ясно какво точно представлява „формиращото оценяване“ и как се извършва това оценяване, но наведеният довод за необходимост от оценка на социално-емоционалните умения буди притеснения. Формулираният законов текст предполага субективизъм, неяснота и дори произвол, поради което предлагаме да отпадне.

Относно измененията и допълненията в §50

Предложените промени предвиждат, че оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни. Практиката показва, че не са редки случаите когато при преглед на изпитната работа се установява грешка в оценяването, изразяваща се в пропуск да се отчете и/или оцени даден отговор – например неоценена задача от втори модул на НВО 7 клас по математика, която фигурира в изпитната работа, но оценителят е пропуснал да види и оцени. Наличието на такива грешки и пропуски ощетяват учениците, поради което предлагаме допълнение в текста, предвиждащо възможност за незабавно отстраняване на грешки в оценяването.

Относно измененията и допълненията в §64

Предложените промени предвиждат възможност ученици, приети на места по държавен план-прием след VIII клас да се разпределят в паралелки в зависимост от нивото си на владение на чужд език, въз основа на резултатите от НВО. Националното външно оценяване след VIII клас се провежда по предметите „математика“ и „български език и литература“, поради което резултатите от тези изпити не могат да служат като критерии за разпределяне на ученици в паралелки според „нивото на владение на чужд език“. Поради тази причина предлагаме резултатите от НВО да отпаднат като критерии за разпределение в паралелки според нивото на владение на чужд език.

Относно измененията и допълненията в §66, в §67, в §70, в §79 и в §80

Предложените промени предвиждат възможност учебни помагала да се използват в системата на предучилищното и училищното образование без същите да се одобряват от министъра на образованието и науката, като същевременно се предвижда отмяна на чл.155 от ЗПУО определяща видовете учебни помагала според техните функции, включително и се предвижда възможност тези учебни помагала да съдържат елементи на търговска реклама. Тези промени са абсолютно неприемливи, създават предпоставки за безконтролно използване на учебни помагала с неодобreno съдържание, което може да доведе до вредни последици за развитието на децата. Поради тази причина предлагаме изменения и допълнения изрично предвиждащи, че използването на учебни помагала в системата на

предучилищното и училищното образование се извършва след одобрението на министъра на образованието и науката, като същите не могат да съдържат елементи на търговска реклама и подлежат на включване в списъка на одобрените от министъра на образованието и науката учебни помагала.

Относно измененията и допълненията в §73, в §74, в §76 и в §77

Една от основните реформи, предвидени с промените е отпадането на втория етап от оценяването на учебниците и учебните комплекти – оценката от учителите за пригодността на проекта за приложение в практиката. Основният мотив за предложените промени е формалното извършване на тази оценка.

Предвид констатациите в Одитния доклад на Сметната палата, считаме че ключово за подобряване качеството на училищното образование е пригодността на учебниците, учебните комплекти и учебните помагала за приложение в практиката, което неминуемо включва оценка за пригодността, която да се извършва от учителите - хората, които ги прилагат и са в пряка връзка с учениците. Създаването на правила, условия и ред за реалното провеждане на втория етап от оценяването е задача и задължение на министъра на образованието и науката. Преодоляването на формализма чрез премахването на този вид оценка ще доведе до още по-сериозно задълбочаване на проблема с качеството на образованието. Поради тази причина правим предложения този вид оценка не само да не бъде отменян, но задължително да се извършва извън рамките на учебната година, като на учителите да се предоставя подходящ срок за запознаване със съдържанието на проектите и за извършването на оценка, а проектите за които е установено, че са неприложими в практиката да не бъдат одобрявани от министъра на образованието и науката.

Относно измененията в §87

С предложената промяна се предвижда пълна забрана за използване от учениците на мобилни устройства за комуникация в училище.

Считаме, че въвеждането на тази промяна би имала положително въздействие върху учениците единствено, ако се предвиди създаване от страна на училищата на организация и ред за събиране на мобилните устройства за комуникация в началото на учебните занятия и тяхното връщане на учениците след приключване на учебните занятия. В големите градове и особено в София, където голяма част от учениците се налага да пътуват сами до училище и обратно, наличието на мобилно устройство за комуникация с родителите е от изключителна важност и е въпрос на сигурност, особено при зачестилите случаи на нападения от улични банди т.нар. "локали". От друга страна, провеждането на такава реформа изисква активно съдействие и от страна на училищата и учителите, защото училището е мястото където родителят няма контрол, а въвеждането на забрани и налагането на санкции спрямо малолетни и непълнолетни, не може да бъде самоцел. Въвеждането на подобна забрана в Република Гърция без предвиден ред за събиране на мобилните устройства в началото на учебните занятия доведе до масово налагане на санкции за кратък период от време, което създаде хаос, множество процедури по обжалване на санкциите и в крайна сметка до неефективност на наложената забрана.

Относно измененията и допълненията в §104, в §105, в §106, в §108, в §109 и в §112

Законопроектът предвижда реформа при налагането на санкции на учениците, включително и въвеждане на предупредителни мерки – забележка, предупреждение за преместване в друга паралелка в същото училище, предупреждение за преместване в друго училище, предупреждение за преместване от дневна форма или от дуална система на

обучение в самостоятелна форма на обучение. Според промените предупредителната мярка „забележка“ ще се налага от класния ръководител или всеки учител, който преподава на ученика, а всички останали предупредителни мерки – от директора чрез вписване в електронния дневник. В мотивите към законопроекта е предвидено, че с това се цели по-голяма гъвкавост на учителите по отношение на мерките, които предприемат за преодоляване на проблемното поведение на учениците и за въздействие върху тяхната вътрешна мотивация. С мотивите процедурата за налагане на санкции е определена като „утежнена“, което затруднява прилагането ѝ в училищата.

Предложените промени не са съобразени с обстоятелството, че предупредителните мерки, мерките за отстраняване от час и за отстраняване от училище за срок до 3 дни, както и санкциите, всъщност представляват юридическа отговорност на учениците за неизпълнение на техни задължения, която може да се определи като вид „дисциплинарна отговорност“. Юридическа отговорност се реализира за неспазване на правила за поведение, установени в правни норми, каквито със сигурност се съдържат в нормативните актове. Процедурите за налагане на юридическата отговорност следва да са предвидени в нормативен акт. Затрудненията в прилагането на тази отговорност в училищата не е продиктувана от утежнена процедура, а от липсата на каквато и да било подробно разписана в закона процедура. Уредбата на тази отговорност в ЗПУО не е достатъчна, в Наредбата за приобщаващо образование има няколко текста, които също са крайно недостатъчни. В крайна сметка, всяко едно училище си приема собствен Правилник за дейността, който не е нормативен акт по смисъла на Закона за нормативните актове, но в който всяко училище проявява творчество на моменти граничещо и с „юридически небивалици“, в който се дават определения на понятия като „тежки“ или „системни“ нарушения, каквито понятия не са въведени нито в ЗУПО, нито в Наредбата за приобщаващо образование. В същото време в чл.200, ал.4 от ЗУПО се използва понятието „тежки“ или „системни“ нарушения, без да е въведен критерий кое нарушение е „тежко“ и кое „системно“. В случая става въпрос за реализиране на юридическа отговорност спрямо ученици, които са малолетни и непълнолетни и в редки случаи вече пълнолетни, поради което липсата на ясно разписани правила и норми е абсолютно недопустимо. В българското право няма друг вид юридическа отговорност, която да не е уредена детайлно в нормативен акт и за реализирането на която да липсва ясно въведена процедура в нормативен акт.

Пример за разнопосочните правила при налагане на санкции са Правилниците за дейността на някои от елитните столични гимназии, които са държавни/общински училища и които са публикувани на техните интернет страници:

- СМГ „Паисий Хилендарски“ <https://smg.bg/za-uchilistheto/normativni-dokumenti/> - системност на нарушенията означава повече от веднъж (чл.57 и чл.58)
- 91 НЕГ „Проф. Константин Гълъбов“ <https://91neg.bg/> – в чл.97 е предвидено, че за неизпълнение на задълженията по чл.94 и чл.95, определени в правилникана учениците може да се налагат следните санкции..... В чл.94 от правилника са предвидени случаите когато ученикът може да отсъства по уважителни причини, а в чл.95 е предвидено, че отсъствие на ученик от учебен час без уважителна причина се счита за неизвинено отсъствие.
- 164 ГПНЕ „Мигел Де Сервантес“ <https://www.ibbcervantes-bg.com/?cid=9> – в тази гимназия системност на нарушенията означава повече от три пъти

В предложените промени съществуват неясноти и противоречия, като например в 201, ал.3 се предвижда когато след налагане на предупредителна мярка по чл.199, ал.3 ученикът извърши ново нарушение, на същият да се наложи санкция съответна по вид на наложената предупредителна мярка. На предупредителната мярка „забележка“ не е ясно коя е съответната по вид санкция. В същото време в чл.201, ал.5 се предвижда хипотеза, в която на ученика са наложени три предупредителни мерки в рамките на една учебна година. Възниква основателният въпрос кога може да се налагат три предупредителни мерки без да е наложена санкция.

В предложените промени е предвидено ученикът да бъде изслушан единствено преди налагане на санкция, но не и преди налагане на предупредителна мярка или на някоя от мерките по чл.199, ал.5 и ал.6, което е в нарушение на чл.12, §2 от Конвенцията за правата на детето. Уведомяването на родителя също е предвидено единствено и само при започване на процедура по налагане на санкция, но не и преди налагане на предупредителна мярка или на някоя от мерките по чл.199, ал.5 и ал.6. В предложените промени е въведена нова мярка, която не е предупредителна – отстраняване от училище за срок до 3 дни, която не е ясно по какви съображения е въведена и защо отстраняването на ученика от училище може да е за повече от 1 ден.

Предвид на изложените доводи, сме направили конкретни предложения за изменения и допълнения във връзка с налагане на предупредителните мерки, на мерките по чл.199, ал.5 и ал.6 и на санкциите, като изрично сме предвидили конкретните процедури, правила, условия и ред за тяхното налагане да се определят с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

Относно измененията и допълненията в §114, в §119, в §120, в §121, в §122, в §123, в §125, в §126, в §128, в §164 и §165

Предложените промени в кариерното развитие, замяната на атестирането с оценяване на труда на педагогическите специалисти, което оценяване да се извършва ежегодно вместо на всеки четири години с възможност учители, директори и други педагогически специалисти, получили най-ниския резултат от скалата на оценяване да бъдат освобождавани от длъжност на основание чл.328, ал.1, т.5 от Кодекса на труда, създава предпоставки за допълнително бюрократично затрудняване на учителите и педагогическите специалисти в осъществяване на основните им функции и задължения – осигуряване качествено образование, възпитание и грижи за децата, както и за „лесно“ отстраняване на „неудобните“ учители, директори и педагогически специалисти. Поради изложените съображения предлагаме тези изменения и допълнения да отпаднат.

ВНОСИТЕЛИ:

Лариса Борисова Савова
Стилциана Ибаножа
Бобчева